

Voor u gelezen

Terug van weggeweest, Trigonostigma somphongsi

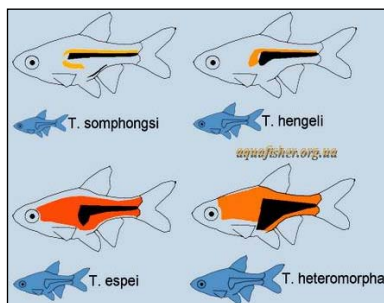
Martin Byttebier, Aquatropica Kortrijk

Het geslacht *Trigonostigma* telt momenteel vier soorten, *T. heteromorpha* (kegelvlekbaarbeel), *T. espei*, *T. hengeli* (hockeystokbaarbeel) en *T. somphongsi*. De vier soorten behoorden vroeger tot het geslacht *Rasbora*, maar werden in 1999 overgeplaatst naar het nieuwe geslacht *Trigonostigma* (Kottelat & Witte 1999).

De populairste van de vier is ongetwijfeld *T. heteromorpha*. De kegelvlekbaarbeel is al sinds de vroege jaren 1900 te vinden in de handel. Die bekendheid heeft ongetwijfeld zijn keerzijde. Door de massakweek zijn de kleuren van de hedendaagse kegelvlekbaarbeel bijlange niet zo mooi meer als in de beginjaren. Espe's kegelvlekbaarbeel en de hockeystokbaarbeel zijn eveneens vrij veelvuldig te vinden in de handel.

Op het eerste gezicht lijken de eerste drie op elkaar, maar als je beter kijkt zal je merken dat er toch grote verschillen zijn.

De basiskleur van *T. heteromorpha* is rozeachtig, hij heeft de hoogste lichaamsbouw van de drie en de karakteristieke lichaamstekening is breder, driehoekiger en donkerder van kleur dan bij de andere.

De grondkleur bij *T. espei* heeft een helder koper/roodachtige tint met een dunner lamskoteletachtige lichaamsmarkering.

T. hengeli is kleiner met een grijsachtig/kleurloze lichaamskleur en vlek is vooraan en bovenaan omzoomt met een helder oranje pigmentatie.

Boven: *Trigonostigma espei*

Rechts: *Trigonostigma heteromorpha*

De vierde is de vreemde eend in de bijt, met dien verstande dat de lichaamsvlek bij deze vis verworpen is tot een soort dikke streep. Gemakkelijk te herkennen dus, alleen ... heeft iemand deze vis al gezien in de handel?

Meinken beschreef deze vis in 1958. In zijn beschrijving is hij zeer vaag over de oorsprong, hij vernoemt enkel Menam (rivier) in Zuid-Thailand.

Er wordt gezegd dat de typeseries van *T. somphongsi* komt van de aquariumhandel, die naar Meinken toegestuurd waren door de Thaise exportfirma Somphongs Aquarium, uitgebaat door Mr. Somphongs Lekaree. De vis werd dus genoemd naar Somphongs.

In de jaren zeventig, begin jaren tachtig werd de vis regelmatig vermeld in diverse Europese vakbladen om dan plots compleet van de radar te verdwijnen. Sporadisch dook er hier en daar wel nog iets op zoals in Aquariumwereld (1997), waar Arend van den Nieuwenhuizen deze vis zijdelings vermeldt als goede metgezel voor *Pelteobagrus ornatus* * of in Aquaristik aktuell (1999) waar er enkel een foto staat. Verder niets dan stilte.

Hyalobagrus ornatus

In 2006 werden door Uta Hanel (Mannheim, Duitsland) tussen een zending *Boraras urophthalmoides* drie *T. somphongsi* ontdekt. Gelukkig bleek het hier te gaan over één mannetje en twee vrouwtjes. Deze vormen nu de kern voor kweekprogramma's in Duitsland en Engeland.

* Deze vis heet tegenwoordig *Hyalobagrus ornatus* (Duncker 1904)

Sinds zijn eerstbeschrijving werd er echter geen enkele *T. somphongsi* in de natuur waargenomen. Dit maakte dat de International Union for Conservation of Nature of kortweg IUCN deze vis als 'met uitsterven bedreigd' heeft opgenomen in haar 'Rode Lijst'. Sommigen namen zelfs aan dat deze vis in de natuur compleet uitgestorven was.

Daar blijkt er nu verandering in te komen. Petsut et al. ontdekten tijdens hun onderzoek van een overstromingsgebied in de diepwaterrijstvelden van de Nakhorn Nayok-rivier, provincie Nakhorn Nayok, Centraal-Thailand, een populatie van *T. somphongsi*.

De vis werd gevonden in het rijstveld zelf en in een zeer dichtbeplante gracht die volgelopen was door het water van een nabijgelegen rivier.

Gedurende het droogteseizoen, toen het water zich volledig had teruggetrokken in zijn bedding, kon men in het overstromingsgebied geen enkele *T. somphongsi* vinden. Van september tot november (het hoogtepunt van het regenseizoen) werden er daarentegen vele halfvolwassen exemplaren gevonden, maar geen enkele volwassen *T. somphongsi*. De onderzoekers nemen aan dat de volwassen vissen enkel naar het overstromingsgebied migreren om te paaien en dat ze zich daarna terugtrekken naar de rivier.

In hun vindgebied houdt *Trigonostigma somphongsi* zich op in een gemengde school bestaande uit andere cypriniden. Die school bestaat voornamelijk uit *Rasbora borapetensis* (roodstaartrasbora), *Amblypharyngodon chulabhornae* en *Boraras urophthalmoides* (staartvlekrasbora). De school, soms tot honderd vissen, wordt meestal aangevoerd door *R. borapetensis* (sterkste zwemmer), gevolgd door *A. chulabhornae* met *B. urophthalmoides* en *T. somphongsi* (kleinste vissen) in de staart. Het aantal *T. somphongsi* in de school is meestal beperkt tot enkele individuen.

Amblypharyngodon chulabhornae

Rasbora rubrodorsalis

Het onderzochte gebied herbergt in het totaal 23 soorten vissen (8 verschillende families), waaronder verschillende gekende aquariumvissen, zoals *Trichopsis pumila*, *Trichopsis vittata*, *Trichopodus trichopterus*, *Trichopodus pectoralis* en *Rasbora rubrodorsalis*.

Tijdens het terugtrekken van het water blijven talrijke vissen, die hun weg niet terugvinden naar het open water, achter in de opdrogende rijstvelden. Deze vissen zijn dus ten dode opgeschreven. Het zijn die vissen die aquariumvisvangsters verzamelen. *T. somphongsi* vormt slecht één procent van de vangst, de rest bestaat hoofdzakelijk uit *R. borapentensis* en *R. rubrodorsalis*.

Ik heb al gezegd dat *T. somphongsi* een rare snuiter is binnen het geslacht *Trigonostigma*. Dat blijkt ook uit de leefgewoontes van de vis. Waar de drie andere zich hoofdzakelijk ophouden in turfmoerassen of laaglandstromen, houdt *T. somphongsi* zich op in een grote rivier en migreert hij tijdens het reenseizoen naar de overstromingsvlakte om te paaien.

Trigonostigma somphongsi

Literatuur:

- Axelrod, H., Emmens, C., Burgess, W., Pronek, N. & Axelrod, G.** 1984. Exotic Tropical Fishes, expanded edition looseleaf. (3de ed.) T. F. H. Publications, Neptune City, NJ
- Braun, B.** 1999. Sie Kommen aus Asien: Rasbora-Arten für das Aquarium. In Aquaristik aktuell nr. 195: p. 10-13
- Eschmeyer, W. N.** (ed). 2015 Catalog of fishes: genera, species, references. (<http://research.calacademy.org/research/ichthyology/catalog/fishcatmain.asp>). Elektronische versie bekeken op 05 maart 2015.

- Froese, R. & Pauly, D. (eds). 2014. FishBase. World Wide Web electronic publication. www.fishbase.org, version (11/2014).
- Laan, van der, R. 2015. Freshwater Fish List, 11th edition
http://www.researchgate.net/publication/272291474_Freshwater_Fish_List_11th_Edition_2015
- Meinken, H. 1958. Mitteilungen der Fischbestimmungsstelle des VDA. XXIX. Rasbora somphongsi eine neue Zwergrasbora. Die Aquarien- und Terrarien Zeitschrift (Stuttgart) v. 11 (no. 3): 67-69.
 Vrij te downloaden via <http://www.datz.de/images/stories/Erstbeschreibungen/Rasbora%20somphongsi-1958-3.pdf>
- Nieuwenhuizen, van den, A. 1997. Pelteobagrus ornatus (Duncker, 1904). In Aquariumwereld 50/11: p. 266-267
- Petsut, N., Panitvong, N., Kulabong, S., Petsut J. & Nonpayon, C. 2014. The First Record of Trigonostigma somphongsi (Meinken, 1958), A Critically Endangered Species, in its Natural Habitat of Thailand. Biodiversity Journal. 5(4): 471-474.
 Vrij te downloaden via: [http://www.biodiversityjournal.com/pdf/5\(4\)_471-474.pdf](http://www.biodiversityjournal.com/pdf/5(4)_471-474.pdf)
- Riehl, R. & Baensch, H.A. 1990. Aquarien-Atlas. (1ste ed.) Mergus verlag. Melle.
- Udomrhitthiruj, K. 2015. Wiedergefunden: Trigonostigma somphongsi. In Amazonas nr. 58: p. 5
- Vidthayanon, C. 2013. Trigonostigma somphongsi. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. www.iucnredlist.org . Geraadpleegd op 05 maart 2015.

Aquarium-, Terrarium- en Vijverhoudersvereniging

organiseert op
ZATERDAG
25 april 2015
 vanaf 14 tot 19 uur
OPENDEURDAG
 in het clublokaal van de vereniging
 te Malderen, Handelsstraat 75
 met massa's vissen en planten
 voor vijver en aquarium
 met gratis pannenkoeken en
 koffie voor alle bezoekers!
 (van 14 tot 17 uur) www.betta.be

Find us on
facebook

B.B.A.T.

A.V. MARONI MAASEIK
 stelt voor
 ter gelegenheid van
 hun 50-jarig Jubileum

**AQUARIUM- &
 TERRARIUMSHOW**

Van 14 t/m 17 mei 2015
 Cultureel Centrum
 Neeroeteren

Scholtisplein 2 - 3680 Neeroeteren
 Open van 10 tot 22 uur
 BBAT-leden -0,50€

B.B.A.T.

